

Udskriftsdato: 20. december 2025

KEN nr 9020 af 20/01/2010 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2009-6-0931

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2009-6-0931

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2009-6-0931

Resumé

Klager – en person – klagede over anmeldelsen ”At slå hovedet mod Pias mave” på Information og information.dk.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Det er Pressenævnets opfattelse, at anmeldelser er et udtryk for anmeldelsernes subjektive oplevelse og vurdering af det anmeldte. En anmeldelse er i sin form kommenterende og indeholder naturligt bemærkninger af mere personlig karakter end nyhedsreportager. Nævnet udtaler ikke kritik af avisen for at have offentliggjort anmeldelsen eller for ikke at have forelagt [K] vurderingerne i anmeldelsen forud for offentliggørelsen.

Pressenævnet finder, at der ikke i det foreliggende tilfælde er grundlag for at kritisere, at Information ikke gjorde opmærksom på, at [B] selv var omtalt i bogen ”Stuerent?”. Nævnet bemærker i øvrigt i den forbindelse, [K] i det læserbrev, som Information bragte den 25. november 2009, har omtalt og kommenteret, at [B] selv er kritiseret i den anmeldte bog.

[K] har klaget til Pressenævnet over en artikel på information.dk den 20. november 2009 og en identisk artikel i Information den 21. november 2009, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

Sagen er behandlet sammen med sag nr. 2009-6-0928, [A] mod Information og information.dk, der vedrører samme artikel.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede artikel

Information.dk bragte den 20. november 2009 en boganmeldelse skrevet af [B] under overskriften ”At slå hovedet mod Pias mave” og underoverskriften ”En antologi om Dansk Folkeparti rummer desværre for mange forbandelser og besværgelser og for lidt af den forståelse, bogen påstår at ville give sin læser”. Af anmeldelsen fremgår bl.a. følgende:

”Alt er mørkt og sort

Det er derfor en strålende ide at samle forskellige analyser af dette parti i en bog, som erklærer, at den vil »komme nærmere en forståelse« og konstruere et »billede af et parti, der i mere end ti år har formået at sætte aftryk på den politiske dagsorden«. Det annoncerer redaktør [C] i forordet til antologien Stuerent? Dansk Folkeparti, populisme, antimuslimsk retorik og offermytologi. Man kan så spørge, hvordan bogen forholder sig til Dansk Folkepartis ulogiske logik og anti-politiske politik. Og det er nemt at svare: Det forholder den sig ikke til. Ingen af de otte bidragydere har systematisk analyseret Dansk Folkepartis politiske værk gennem de 14 år, der er gået siden grundlæggelsen i 1995, og ingen har forsøgt at konstruere Dansk Folkepartis politiske position i dens helhed.

»I dag er alt øde og tomt,« skriver [K]. Og det kunne være en beskrivelse af hans egen kritiske analyse af Dansk Folkeparti, men det er en karikatur på en samtidsdiagnose: »I stedet for arbejderkulturens værdier som solidaritet, fællesskab, gensidig hjælpsomhed og selvudfoldelse i det sociale samkvem, råder nu egoisme, materialisme, grådighed, griskhed og alles kamp mod alle.« Alt det gode forsvinder, og alt det dårlige vinder frem. De negative kræfter er samlet i en front mod de positive kræfter i verdenshistorien.

Samme anslag præger [A]s bidrag, hvor følgende slås fast: »Søren Krarup er en intellektuel svindler, som bag sine floromvundne ordtirader ikke kan skjule, at med ham som ideologisk baggrund har også nynazisterne fået et parti, som de med sindsro kan stemme på.«

Det er karakteristisk for bogen, at citater fra Mogens Camre, Jesper Langballe og Søren Krarup fylder langt mere end udtalelser og markeringer fra Peter Skaarup, Kristian Thulesen Dahl og Søren Espersen. De intellektuelles udtalelser overtages som sandheden om partiet, mens dem, der fører partiets politik, ignoreres. Dansk Folkeparti studeres langt henad vejen ikke som et politisk parti, men som et intellektuelt fænomen, der naturligvis udråbes til anti-intellektuelt. De mange selvmodsigelser, som karakteriserer partiets offentlige snak, analyseres ikke som udfordrende paradokser, men ekspederes ofte efter formelen: Når de siger noget ondt, mener de det. De racistiske citater regnes for sandheden, men de gode citater læses som instrumentaliseringer eller strategiske manøvrer. Det grimme er sandhed, og det pæne er løgn.

Næste generation

Det er heldigvis ikke alle, der bekræfter fordommene om modstanderne af Dansk Folkeparti. Idéhistorikeren [D] anfører i et fint bidrag, at Dansk Folkeparti ikke kæmper for et konkret sæt af sandheder. De kæmper for at vise, at de forsvarer det givne, det stabile og det etablerede. De forsøger at forsvare de vaner, som er baggrunden for de politiske kampe. Derfor kan Dansk Folkeparti ifølge [D] føre politik ved at tale om alt muligt andet end politik.”

Information bragte en identisk artikel i avisens weekendudgave den 21.-22. november 2009.

I forlængelse af artiklen på information.dk var det muligt at kommentere boganmeldelsen. [K] skrev blandt andre en kommentar den 25. november 2009, hvoraf følgende bl.a. fremgår:

”[B]’s hævn. En doven og uhæderlig anmeldelse:

For et års tid siden havde jeg her i Information (30/8 2008) en kritik af [B]s tese om ’den kulturelle overklasse’. Det tog han mig meget ilde op. I dag tager han hævn. I sin anmeldelse (Inf. 21-22/11) af [C] (red.): Stuerent? Frydenlund 2009, der rummer en række kritiske indlæg, herunder mit, mod Dansk Folkeparti, sabler den for sine gentagne forsvar for DF kendte [B] bogen ned. Om mit bidrag, hvori jeg udvikler en omfattende, gennemargumenteret og veldokumenteret analyse af den europæiske højrepopulisme, siger han blot arrogant nedladende, at ”det er øde og tomt” og ”en karikatur på en samtidsanalyse”. Hvad det er for en kompetence [B] selv påberåber sig som grundlag for sin karaktergivning står hen i det uvisse, den er mig i hvert fald ikke bekendt.

I sin såkaldte ’anmeldelse’ af mit bidrag redegør [B] overhovedet ikke for indholdet, ej heller fremfører han nogen egen argumentation. Blot de 2 nedladende bemærkninger, det er det hele. [B] har tydeligvis overhovedet ikke læst mit bidrag, men har på forhånd besluttet sig for at nedgøre det, som tak for sidst. En lille mand i små sko. [B]’s kommentarer til de øvrige bidrag i bogen er utroligt overfladiske og stærkt præget af hans egen DF sympati. Der er ingen åbenhed eller vilje til seriøs diskussion om et så fundamentalt problem i Europa i dag som den nye højrepopulisme, herunder DF i Danmark. Det er i det hele taget en doven anmeldelse.

Det er også en uhæderlig anmeldelse. [B] undlader nemlig helt at fortælle bladets læsere, at mit bidrag til bogen også rummer en kritik af ham selv, nemlig af hans overfladiske teori om en ’kulturel overklasse’, som han deler med højrefløjens ideologer og politiske skribenter, og som i sin tid gav ham megen ros og klap fra den kant. Han fortier også sit personlige motiv til at feje mit indlæg til side med nogle flabede bemærkninger. Da [B]’s ’anmeldelse’ er så personlig og politisk biased og så lidet informativ, skal jeg opfordre bladets læsere til at danne deres egen mening ved at læse mit – og de øvrige - bidrag i nævnte bog. Jeg skal for mine synspunkter (i stærkt sammentrængt form ganske vist) også henvise til min kronik i Inf. d. 3/9 2009.

[B] hører, lige som [E], til de skribenter der igen og igen bagatelliserer truslen fra DF og mere generelt fra den europæiske højrepopulisme. [B] har tydeligvis ikke blot tilegnet sig højrefløjens tanker, men også dens debatform. Hans 'anmeldelse' er rent destruktiv og blokerende for enhver genuin debat om højrepopulismen i Europa og DF i Danmark. Information burde have fundet en anmelder, der var mindre hildet, mindre fordumsfuld, mere kompetent og mere seriøs end dette arrogante og mod tidens overflade og virak søgende unge menneske? De findes. Også på avisen."

Yderligere oplysninger

Information.dk og Information bragte henholdsvis den 29. og den 30. oktober 2008 læserbrevet "*Fortrængningen af tidens problemer*" skrevet af [K]. I indlægget er skribenten kritisk over for [B]s bog "Kampen om sandhederne".

Information.dk og Information bragte henholdsvis den 3. og den 4. september 2009 læserbrevet "*Truslen fra højrepopulismen*" skrevet af [K]. I indlægget beskriver skribenten, hvordan højrepopulistiske partier som Dansk Folkeparti har kunnet gennemføre en politisk mobilisering ved blandt andet at gøre brug af en hadefuld retorik og appellere til fordomme. Af indlægget fremgår bl.a. følgende:

"Mange fra [E] til [B], for slet ikke at tale om mainstream statskundskaben, fremstiller dette som et harmløst fænomen: DF artikulere jo blot en kulturel underklasses protest mod kultureliten og de tidligere magthavere."

Information bragte den 25. november 2009 læserbrevet "*Useriøs anmeldelse*" skrevet af [K]. Af læserbrevet fremgår bl.a. følgende:

"[B]s anmeldelse af antologien [C]: *Stuerent?*, der rummer en række kritiske indlæg om Dansk Folkeparti, herunder et fra undertegnede, er langt under professionel standard for anmeldelser.

[B]s 'anmeldelse' er for det første doven og overfladisk. Mit bidrag til bogen, et bidrag på 35 sider, gennemargumenteret, nuanceret og veldokumenteret, karakteriserer [B] f.eks. blot nedladende i forbifarten som 'øde og tomt'. Dette er ikke en anmeldelse, men en ærekrænkelse. [B] undlader i øvrigt også at fortælle, at mit bidrag rummer kritik af ham selv, nemlig af den overfladiske teori, som han fremførte i sin egen bog fra sidste år, om en 'kulturel overklasse' af forfattere, pædagoger og socialarbejdere, som angivelig skulle 'forfølge' DF. Anmeldelsen af de øvrige består ligeledes blot i en karaktergivning af disse ud af [B]s egen opfattelse af DF. [B]s 'anmeldelse' er altså, for det andet, stærkt *biased*.

For det tredje er anmeldelsen dybt præget af hans særprægede forståelse af 'samfundsanalyse'. Samfundsvidenskabelig analyse er for [B] en blanding af filosofiske overvejelser og avislæsning. Den må endelig ikke være historisk perspektiveret og komparativ. Jeg må indrømme, at den karikatur af samfundsvidenskab kan jeg ikke leve op til."

Information bragte den 26. november 2009 læserbrevet "*Stuerent?*" skrevet af [C], redaktør af bogen *Stuerent?*, hvoraf bl.a. følgende fremgår:

"Som medlem af den antiracistiske forening, Demos, er jeg vant til, at foreningens arbejde bliver svinet til af den ekstreme højrefløj bl.a. repræsenteret ved DNSB, Danmarks Nationale Front eller Junikredsen. Også Dansk Folkeparti forsøger i ny og næ at komme med påstande om os, der nærmer sig det injurierende. Derfor er jeg mildt sagt målløs over, at en bog, der forsøger at sætte kritisk fokus på Dansk Folkeparti, bliver omtalt så useriøs og populistisk overfladisk, at Dansk Folkeparti ikke har kunnet gøre det bedre. Bogens artikler er ikke venstreorienteret sortsynet makværk, som [B] vil gøre det til ved at komme med ligegyldige og nedgørende citater som »I dag er alt øde og tomt«, men skarpe (idé)historiske, (køns/rets)politiske, religionskritiske, retoriske og veldokumenterede analyser leveret af tænkende mennesker. Man behøver ikke at være enig i analyserne, men en avis som Information skylder læserne en seriøs behandling af stoffet, hvor man tager udgangspunkt i analysens og dokumentationens præmis, og ikke skøjter henover stoffet, som om det end ikke er blevet læst.

Succesen bag Dansk Folkeparti skyldes måske netop, at folk som [B] opfører sig som dikkende lamme-haler over for DF og ignorerer, at retsstaten langsomt smuldrer og ytringsfriheden skævvrides. Bogen er ikke sortsyn, hvor »alt er mørkt og sort«, men en klar stillingtagen mod Dansk Folkeparti.”

2 Parternes synspunkter

2.1 [K]s synspunkter

[K] har anført, at [B] på baggrund af såvel klagers tidligere kritiske læserbrevsindlæg som en kritisk omtale i bogen ”Stuerent?” har et personligt hævnmotiv. Information lod imidlertid [B] anmelde bogen, selvom avisen var bekendt med forholdet til klager. Avisen fortier klager og anmelderens forhistorie samt det forhold, at [B] selv er kritiseret i klagers bidrag i antologien.

Klager har oplyst, at han er professor ved Århus Universitet og har en omfattende forskning bag sig på det pågældende felt. Klager skriver ikke noget, der er ”øde og tomt”, og bidraget til bogen er omfattende og veldokumenteret. Anmeldelsen er en ærekrænkelse.

2.2 Information.dk og Informations synspunkter

Information har afvist, at anmelder [B] er inhabil eller styret af hævnmotiv på baggrund af, at to af antologiens ni indlæg refererer til [B]s bog. Læserne er bekendt med kontroversen mellem [K] og [B], bl.a. på baggrund af [K]s læserbreve af 30. oktober 2008 og den 4. september 2009. Det er heller ikke ualmindeligt, at anmeldere anmelder bøger, hvor deres egne værker er nævnt. [B] gjorde selv avisen opmærksom på forholdet til klager, inden boganmeldelsen blev skrevet. Avisen fandt imidlertid ikke anmelderen inhabil.

Anmeldelsen beskriver ikke personer, men evaluerer de enkelte analyser og bogen som helhed. Det giver anmeldelsen som genre en større grad af legitim subjektivitet end for eksempel en nyhedsartikel, og indholdet skal således ikke forelægges den kritiserede inden offentliggørelse.

Avisen har endelig anført, at både [K] og [C] i læserbreve i Information har klaget over anmeldelsen og [B]s påståede inhabilitet. Deres synspunkter er således hørt og repræsenteret.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Thomas Rørdam, Hans Peter Blicher, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Det er Pressenævnets opfattelse, at anmeldelser er et udtryk for anmeldelsernes subjektive oplevelse og vurdering af det anmeldte. En anmeldelse er i sin form kommenterende og indeholder naturligt bemærkninger af mere personlig karakter end nyhedsreportager. Nævnet udtaler ikke kritik af avisen for at have offentliggjort anmeldelsen eller for ikke at have forelagt [K] vurderingerne i anmeldelsen forud for offentliggørelsen.

Pressenævnet finder, at der ikke i det foreliggende tilfælde er grundlag for at kritisere, at Information ikke gjorde opmærksom på, at [B] selv var omtalt i bogen ”Stuerent?”. Nævnet bemærker i øvrigt i den forbindelse, [K] i det læserbrev, som Information bragte den 25. november 2009, har omtalt og kommenteret, at [B] selv er kritiseret i den anmeldte bog.

Afgjort den 20. januar 2010